

NAGODBE UMANJUJU UTJECAJ HAGA

Author: [Milanka Saponja-Hadzic](#)

Srpski pravници tvrde da se pregovorima o priznavanju krivice salje zbunjujuca poruka o odgovornosti za ratne zlocine

Haski tribunal u Srbiji cesto nailazi na velike otpore, s obzirom da odredjeni funkcionari i radikalniji predstavnici vojske jos uvijek odbacuju i samu ideju da su ratni zlocini pocinjeni, te da Srbe treba upucivati pred jedan strani sud kako bi im tamo bilo sudjeno. Sada, medjutim, odredjeni advokati iz Srbije i Crne Gore optuzuju Tribunal zbog toga sto s optuzenicima vodi pregovore o priznavanju krivice. Na taj nacin, po njihovom misljenju, dolazi do razvodnjavanja ucinka sudjenja za ratne zlocine.

Haski su tuzioci prekretnickima nazvali neka od dosadasnjih priznanja. Rijec je prije svega o priznanju bivse predsjedne bosanskih Srba Biljane Plavsic, koje se odigralo u listopadu/oktobru proste godine, kao i o nedavnim priznanjima dvojice oficira vojske bosanskih Srba, optuzenih za sudjelovanje u srebrenickom masakru 1995., odnosno za ubojstvo vise tisuca muslimanskih muskaraca i djecaka. Neka udruzenja zrtava takodjer su pozdravila ta priznanja, isticuci da su na taj nacin potvrđene njihove patnje.

Ali, spomenuta priznanja imaju i svoju cijenu. Na oba sudjenja pregovori o prihvatanju krivice podrazumijevali su da ce tuzilastvo povuci najteze optuzbe - one koje se ticu genocida.

Tako je Plavsicevoj izrecena presuda koju mnogi smatraju isuvise blagom. Ona se vec nalazi na izdrzavanju jedanaestogodisnje zatvorske kazne u jednom svedskom zatvoru.

Dvojica zapovjednika bosanskih Srba, Momir Nikolic i Dragan Obrenovic, takodjer su priznali krivicu o manje znacajnim tockama optuznice, a pristali su svjedočiti u procesu koji se protiv dvojice njihovih kolega vodi na istoj osnovi. Njima ce presuda tek biti izrecena, ali je vec sada sigurno da se mogu nadati mnogo manjim zatvorskim kaznama od onih koje bi im sljedovale za zlocin genocida.

U Tribunalu su ocekivali da ce priznanja krivice na najveći odjek naici upravo u Srbiji, gdje je postojao nacelan otpor sudjenjima za ratne zlocine, kao i nespremnost Beograda da se suoci s vlastitom ulogom u krvoprolicima koja su se odigravala prvo u Hrvatskoj, potom u Bosni i, najzad, na Kosovu.

Glavna tuziteljica Karla del Ponte (Carla Del Ponte) izjavila je kako se nada da ce oficirska priznanja zlocina u Srebrenici pomoci utvrdjivanju istine o onome sto se dogadjalo u Bosni, isticuci da priznanja sama po sebi svakako pridonose procesu izmirenja.

Fond za humanitarno pravo iz Beograda suglasio se s ovakvim stavom, tvrdeci da se javnost u Srbiji napokon moze suociti sa zlodjelima koja su pocinjena u ime srpskog naroda, i napominjuci da odustajanje od optuzbi za genocid ipak ne umanjuje odgovornost okrivljenih za najstrasnije zlocine.

"Na ovaj nacin, Nikolic i Obrenovic pomazu svom narodu da se suoci s istinom", kaze se u saopcenju Fonda. "Suocavanje s mracnim nasljedjem proslosti postaje moguće nakon sto je preuzeta odgovornost za zlocin koji je pocinjen nad zrtvama u Srebrenici, toj najvećoj ljudskoj sramoti."

Medjutim, ostatak liberalnog krila srpskog pravnog establimenta izrazio je ozbiljne sumnje u pogledu efekta koji ce povlacenje odredjenih optuzbi protiv navodnih pocinilaca ratnih zlocina imati na ionako skepticno javno mnijenje.

Liberalno orijentirani beogradski pravници tvrde da - premda razumiju pragmaticnu potrebu za postizanjem nagodbi o priznanju krivice - ne odobravaju takvu praksu Tribunala. Ovakve nagodbe se, po njihovom misljenju, ne sklapaju u interesu pravde i zato ne pomazu Srbiji da se suoči s vlastitom odgovornošću.

"Takav sporazum sudu olakšava donošenje presude, ali pravda ne može biti zadovoljena na taj način", izjavio je beogradski advokat Jovan Buturović za IWPR. "Jedino pravo rješenje predstavlja ozbiljno suđenje, iznošenje dokaza i protudokaza, odnosno pokušaj da se utvrdi u kojoj je mjeri optuženi zaista odgovoran."

Buturović je upozorio da "dogovoreno priznanje može biti i lažno, može predstavljati sredstvo prikrivanja nečega ili nekoga. A sve to uvijek ide na štetu žrtava."

Sumnje onih koji se bave pravom jednim su dijelom posljedica njihove naviknutosti na kontinentalni pravni sistem, koji ne poznaje takvu praksu. Tribunal pak poziva na kombinaciji kontinentalnog i općeg prava, te otuda priznaje i instituciju sporazumnog priznanja krivice.

Profesor Pravnog fakulteta u crnogorskoj prijestolnici Podgorici, Milan Popović, izjavio je kako u Srbiji i Crnoj Gori mnogi smatraju da takva priznanja krivice nisu iskrena, već da su posljedica nastojanja pojedinaca da u vlastitu korist postignu što bolji sporazum. "Ljudi priznaju krivicu samo ukoliko im unaprijed ponudite umanjenje kazne, inače to nikada ne bi učinili", kaže on.

"Bojim se da se ovdje radi o primjeni dvostrukih standarda. To nam neće pomoći da se suočimo s prošlošću, nego će samo pojačati ozlojeđenost", dodao je on.

Još se odlučnije opisanoj sudskoj praksi protive rođjaci žrtava i mirovni aktivisti.

"Priznajući krivicu, Plavsiceva nije osporila državnu politiku koja je dovela do uništavanja bosanskog naroda, a u čijem je formiranju i sama odigrala značajnu ulogu", izjavio je Sefko Alomerović, predsjednik Helsinskog odbora za Sandžak.

Prema Alomerovićevim riječima, Plavsiceva je dala značajan doprinos nastojanjima bosanskih Srba da rasele muslimansko stanovništvo: "Ona je bila mozak čitavog tog plana."

Izricući relativno blagu kaznu bivšoj predsjednici bosanskih Srba, Tribunal se "narugao žrtvama i samoj instituciji koja bi trebalo da služi zadovoljenju pravde. Nitko, pa ni sam sud, nema pravo na to."

Ramiz Crnisanin, također pravnik iz Sandžaka, zastupa stav sličan Alomerovićevom. "Plavsiceva nije slučajni suučesnik u genocidnoj politici čije su posljedice bile ubojstva i pljačke", kaže on. "Razumijem naklonost koju je sud prema njoj pokazao zbog njene starosti. Ali, što je sa svima onima prema kojima ona nije pokazala ni trunku sažaljenja?"

Sve do sada, oni pravni eksperti koji su podržavali Tribunal plivali su protiv struje, rizikujući da će od strane svojih konzervativnijih kolega biti proglašeni za izdajnike. Praksom pregovaranja o krivici potkopano je međutim njihovo povjerenje u haski proces. Pri tom je samom Tribunalu, ukoliko zaista želi uspostaviti mehanizme funkcioniranja međunarodnog prava, pored ostalog nužna i podrška tih struktura.

Milanka Saponja-Hadžić je redovna suradnica IWPR-a iz Beograda.

Location: Serbia
Kosovo
Croatia
Bosnia and
Herzegovina

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/nagodbe-umanjuju-utjecaj-haga>